

Rapport om målbruk i offentlig teneste 2009

Rapport om målbruk i offentlig teneste – 2009	3
Om rapporten.....	3
Rapporteringspliktige statsorgan og informasjon om datamaterialet.....	3
Intensiveringsarbeidet i statsorgana 2006–2008.....	3
Resultat i 2009.....	4
Resultat	5
Papirtilfang	5
Diagram 1: Tal på statsorgan som oppfyller krava i papirtilfang 1994–2009	5
Diagram 2: Gjennomsnittleg prosent i papirtilfang 2006–2009	6
Skjema	6
Diagram 3: Skjema på begge målformer 2006–2009.....	6
Nettsider	7
Diagram 4: Gjennomsnittleg nynorskprosent på nettsider 2006–2009	7
Klagesaker	8
Diagram 5: Tal på klagesaker 2006–2009	8

Rapport om målbruk i offentlig teneste – 2009

Om rapporten

Språkrådet fører tilsyn med korleis statsorgan under departementsnivå følgjer opp lova om målbruk i offentlig teneste. Rapport om målbruk i offentlig teneste 2009 frå Språkrådet er basert på 1) eigenrapportering frå statsorgana sjølv og 2) undersøking av nynorskprosent på offentlege nettstader, gjort av Språkrådet. Rapporten blir levert til Kulturdepartementet og inneheld tal for 2009, med samanlikningar av tidlegare rapportar og enkelte prognosar framover i tid.

Til rapporten er det vedlagt rådata om skjema, nettsider og papirtilfang (tre dokument).

Rapporteringspliktige statsorgan og informasjon om datamaterialet

Rapporteringa omfatta i 2009 158 sentrale statsorgan under departementsnivå, sju fleire enn i 2008. Fristen for å levere rapport var 31. januar 2010. Hausten 2010 var det 33 statsorgan som ikkje hadde levert rapport. (Sakene vart oversende til Kulturdepartementet.) Tala i rapporten baserer seg på rapportar frå 125 statsorgan.

Data frå 1994 og fram til i dag er tekne med i tidlegare rapportar om målbruk frå Språkrådet. Måten dataa er behandla på i dag, tala på statsorgan og inndelinga i departement har endra seg mykje sidan 1994, men tala er tekne med for å vise historikken til tilsynet og visse utviklingstendensar. Tal frå 2006 og framover er mest samanliknbare. Der det ligg føre tal, vil også nokre tal frå 2010 vere med i rapporten, mest for å syne kva retning tendensane går i.

Tal for papirtilfang og skjema er baserte på rapportar frå statsorgana sjølv.

Tal for nettstader er baserte på rapportar frå statsorgana og nettsidesøk utførte av Språkrådet.

Intensiveringsarbeidet i statsorgana 2006–2008

Resultata i ”Rapport om målbruk i offentlig teneste – 2009” blir delvis sedde i ljøs av det intensiveringsarbeidet som storting og regjering påla statsorgana gjennom St.meld. nr 7 (2005–2006) ”Målbruk i offentlig teneste”, og som vart signalisert gjennom rundskriv V-14 V/2006 ”Oppfølging av målbruk i offentlig teneste” frå Kulturdepartementet. Signala i stortingsmeldinga var at statsorgana innan 2008 skulle oppfylle krava i mållova til punkt og prikke.

Resultat i 2009

Positivt:

- Nynorskprosenten på statlege nettsider stig monaleg. Dette er i tråd med målsetjinga i St.meld. nr 7 "Målbruk i offentleg teneste" (2005–2006), der statsorgana vart bedne om å prioritere arbeidet med nettstadene.
- Talet på skjema som er tilgjengelege på begge målformer, er stigande.
- Talet på klagesaker held fram med å stige. I 2009 kom det inn 88 klagesager, det vil seie meir enn fire gonger så mange som i 2006 (18). Språkrådet ser det som ein positiv tendens at medvitet om klageretten ser ut til å vekse.

Negativt:

- Talet på statsorgan som oppfyller krava i mållova om informasjon på papir, har ikkje stige frå 2008 til 2009.
- Resultata viser at statsorgana ikkje har utført det store oppryddingsarbeidet som vart signalisert i St.meld. nr 7 (2005–2006) "Målbruk i offentleg teneste" og rundskriv V-14 V/2006 "Oppfølging av lov om målbruk i offentleg teneste".

I 2009 var det 31 statsorgan som oppfylte kravet om minst 25 % nynorsk i informasjonstilfang på over 10 sider, like mange som i 2008. 37 statsorgan hadde minst 25 % nynorsk i tilfang på 1–10 sider i 2009, mot 41 statsorgan i 2008. Talet på statsorgan som oppfyller krava i mållova i papir, har altså ikkje gått opp. 13 av 125 statsorgan som leverte rapport, oppfylte krava i mållova i begge tekstkategoriane.

Når det gjeld gjennomsnittleg prosent nynorsk i tilfang på 1–10 sider og i tilfang på over 10 sider, er tala for 2009 høvesvis 22 % nynorsk og 18 % nynorsk. Det er ein svak nedgang i tilfang på 1-10 sider, og ein liten auke i papirtilfang på over 10 sider.

Statsorgana rapporterte om til saman 2691 skjema i 2009. 1519 finst på begge målformer, det vil seie 56 % av alle skjema i bruk.

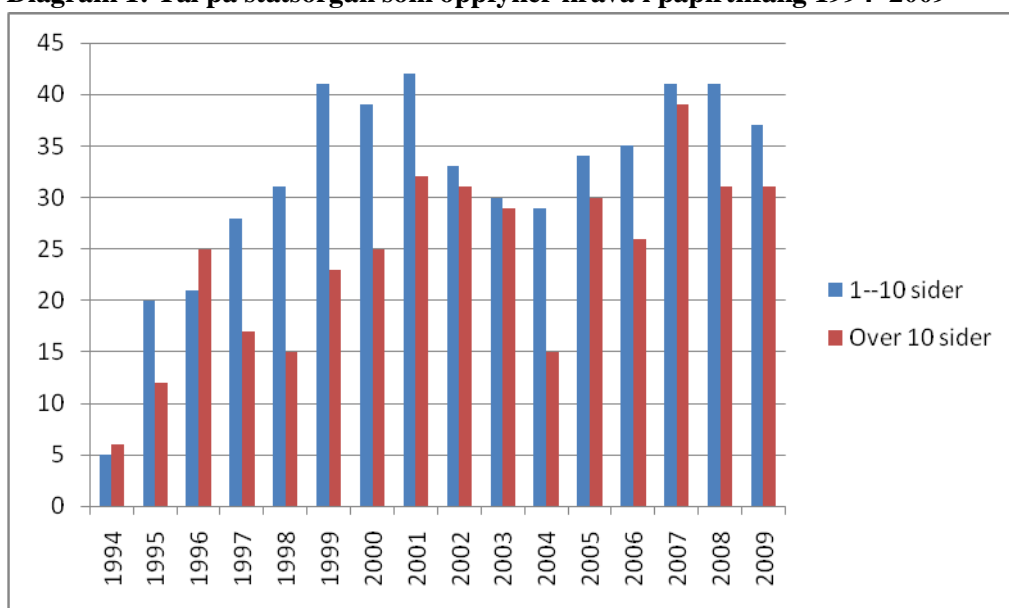
I 2009 mottok Språkrådet 88 klagesaker. Det er ei sterk auke frå 2008, då talet på klagesaker var 35. Dei fleste klagesakene i 2010 gjaldt brot på mållova, og resten var knytt til eksamen og målform.

Resultat

Papirtilfang

- 10 %, det vil seie 13 av dei 125 statsorgana som har rapportert, har over 25 % nynorsk i alt papirtilfang.
- 30 %, det vil seie 37 av dei 125 statsorgana som har rapportert, har over 25 % nynorsk i papirtilfang på mindre enn ti sider (brosjyrar, pressemeldingar, lysingar og anna).
- 25 %, det vil seie 31 av dei 125 statsorgana som har rapportert, har over 25 % nynorsk i papirtilfang på over 10 sider (større rapportar og årsmeldingar).

Diagram 1: Tal på statsorgan som oppfyller krava i papirtilfang 1994–2009

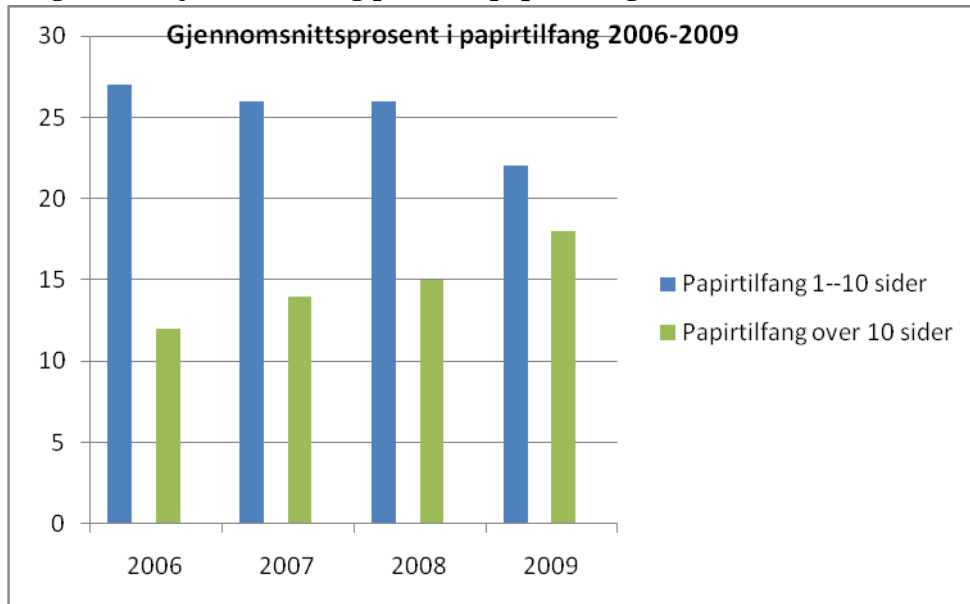

Talet på statsorgan som har minst 25 % nynorsk i alt papirtilfang i 2009, held seg på om lag det same nivået som i 2008. 37 statsorgan har minst 25 % nynorsk i tilfang på 1–10 sider mot 41 i 2008. For større publikasjonar (over ti sider) er talet på statsorgan som har minst 25 % nynorsk 31, det same som i 2008. Ein del statsorgan som rutine å trykkje store publikasjonar annakvart år på nynorsk, annakvart år på bokmål (t.d. studiekatalogar og årsmeldingar). Ein slik rutine *kan* ein lese av diagrammet.

Når det gjeld gjennomsnittleg prosent nynorsk i tilfang på 1–10 sider og i tilfang på over 10 sider, er tala for 2009 høvesvis 22 prosent nynorsk og 18 prosent nynorsk.

Gjennomsnittsprosenten for papirtilfang på 1-10 sider har minska noko samanlikna med dei tre siste åra, då han låg på om lag 25 %. Gjennomsnittsprosenten for papirtilfang over 10 sider har stege jamt dei siste åra, frå 11 prosent i 2006 til 18 prosent i 2009 (sjå diagram nedanfor).

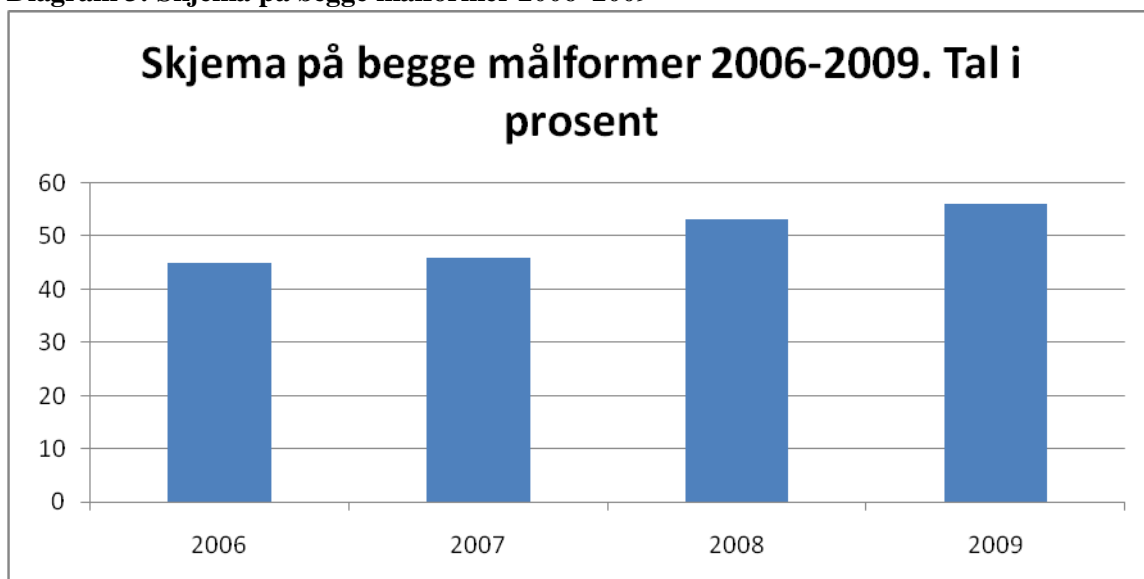
Diagram 2: Gjennomsnittleg prosent i papirtilfang 2006–2009

Reknemåten til Språkrådet treng denne forklaringa: Når gjennomsnittleg prosent er 22 eller 18, tyder det at 22 % og 18 % av det innrapporterte papirtilfanget (på over og under ti sider) i staten er på nynorsk. Statsorgana som produserer mykje tekst og rapporterer om det, pregar talet positivt og negativt. Det er ikkje slik at at eit gjennomsnittleg statsorgan har rundt 22 % nynorsk i papirtilfang under ti sider. Det ville tyde at eit gjennomsnittleg statsorgan oppfyller krava i mållova, men det er berre eitt av fire som i reelle tal gjer dette.

Skjema

Diagram 3: Skjema på begge målformer 2006–2009

Statsorgana rapporterte om til saman 2691 skjema i 2009. 1519 finst på begge målformer, det vil seie 56 % av alle skjema i bruk. Det er ein auke frå tidlegare år (sjå diagram). I 2008 låg 53 % av alle skjema føre på begge målformer, mens prosenttala for 2006 og 2007 var høvesvis 45 % og 46 %.

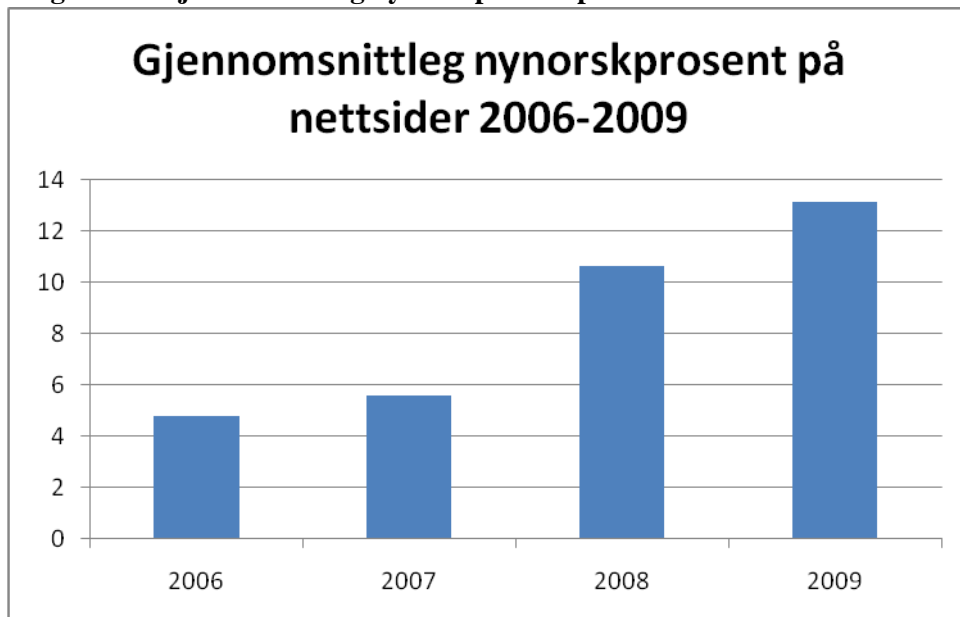
Nettsider

Gjennomsnittleg prosent nynorsk på statlege nettsider har gått frå 4,8 % i 2006 til 13,1 % i 2009. Som vi òg har påpeika tidlegare, kan gjennomsnittstalet vere noko misvisande. Til dømes vil enkelte statsorgan som produserer mykje tekst, påverke totalen positivt eller negativt¹.

Dei reelle tala viser at 26 statsorgan hadde minst 25 % nynorsk på nettsidene i 2009, medan talet i 2008 var 17.

Nynorskprosenten på dei statlege nettstedene held fram med å stige. Det er i tråd med føringane i styringsdokumenta for intensiveringa av mållovsarbeidet at statsorgana skulle prioritere å arbeide med å auke prosenten på nettsidene. Auken i nynorskprosent på nettsidene har vore sterkare enn auken i papirtilfanget.

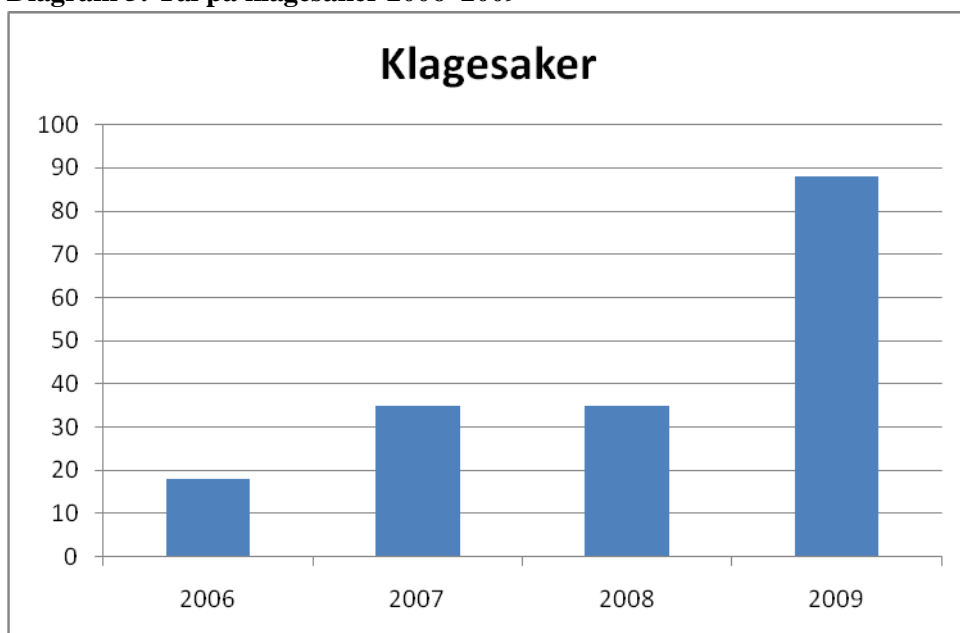
Diagram 4: Gjennomsnittleg nynorskprosent på nettsider 2006–2009

¹ Vi gjorde greie for veikskapane i søkjemetoden vår i rapporten for 2007. Hovudpoenga der var at 1) det er ulikt kor djupt ned i nettsidene søka våre rekk, 2) det er ikkje alltid mogeleg å skilje mellom stoff frå rapporteringsåret og eldre stoff, og 3) vi greier ikkje å skilje mellom stoff som kjem inn under mållova og stoff som ikkje gjer det.

Klagesaker

Diagram 5: Tal på klagesaker 2006–2009

Språkrådet mottok 88 klagesaker i 2009. 8 av sakene gjaldt målform på eksamen, og resten gjaldt andre brot på mållova. Dette er ein sterk auke i klagesaker samanlikna med dei tre føregåande åra. Både i 2007 og 2008 kom det inn 35 klagesaker, og i 2006 var talet 18. I 2010 var talet på klagesaker 129, så auken i klagesaker held fram.

Klagesaker gjeld brot på § 6 i mållova om retten til å få t.d. skjema og brev på eiga målform og klager som kjem av brot på forskrifta om målform i eksamensoppgåver. Det er vanskeleg å forklare auken i tal på klagesaker. Moglege hypotesar som kan forklare auken i talet på klagesaker, kan vere:

- Statsorgana har brote § 6 og forskrifta om eksamensoppgåver oftare i 2009 enn tidlegare.
- Informasjon og rettleiing om mållova og klageretten har blitt betre.
- Medieoppslag om krenking av rettar har styrkt rettskjensla til enkelte.
- I sum at kontakten mellom samfunnet og Språkrådet har vorte tettare (jamfør uttalt strategisk mål om meir samfunnskontakt), noko som vonleg senkar ein mogleg høg terskel for å ta kontakt med klageorganet.

Omfanget av klagesakene i 2009 er likevel ikkje spesielt høgt når ein tenkjer på at nesten 50% av alle skjema ikkje ligg føre på begge målformer.